

PATVIRTINTA
Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie
Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus
2021 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. V-90

PENSIJŲ ANUITETŲ MOKĖJIMO VEIKLOS PLANAS 2021 METAMS

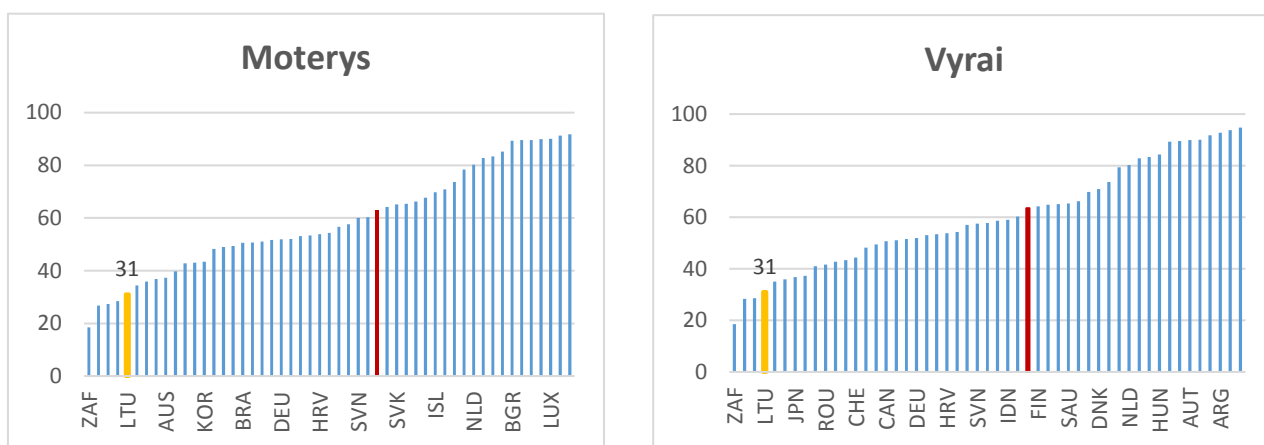
TURINYS

TEISINĖ, EKONOMINĖ IR SOCIALINĖ APLINKA IR TENDENCIJOS	2
STRATEGINIAI TIKSLAI, PRIEMONĖS IR UŽDUOTYS	4
PRODUKTAI IR JŲ KAINODARA	6
II pakopos pensijų fondų dalyvių struktūra pagal amžių ir sukauptą sumą	6
Prielaidos pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus prognozavimui	7
Pensijų anuitetų rūšys	8
Pensijų anuiteto dydžio nustatymo prielaidos	9
2020 metų patirtis - ką renkasi klientai?	10
PENSIJŲ ANUITETŲ FONDO TURTAS IR JO VALDYMAS	12
PAF turto augimo prognozė	12
PAF turto investavimo modelis ir tikslinė grąža	13
Portfeliai ir jų investavimo strategijos	14
Investavimo rizikos valdymas	15
ĮSIPAREIGOJIMŲ VERTINIMAS	16
Techninių atidėjinių sudarymo metodika ir prielaidos	16
Pensijų anuitetų techninių atidėjinių padengimo turtu prognozė 7 metams	17
TECHNINIŲ ATIDĖJINIŲ NEAPIBRĖŽTUMO VERTINIMAS	20
ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR VALDYMO SISTEMA	22
Organizacinė struktūra	22
Pensijų anuitetų fondo valdymo ir administravimo sąnaudos	23
Valstybės paskolos valdymo ir administravimo sąnaudoms padengti	23
VEIKLOS REZULTATŲ PROGNOZĖ 2021-2027 METAMS	25
1 priedas	26

TEISINĖ, EKONOMINĖ IR SOCIALINĖ APLINKA IR TENDENCIJOS

Paskutiniiais dešimtmečiais Lietuva kaip ir daugelis kitų išsivysčiusių šalių susidūrė su senėjančios visuomenės iššūkiais: mažėjo gimstamumas, ilgėjo tiek naujagimių, tiek ir priešpensinio amžiaus asmenų vidutinė likusio gyvenimo trukmė. Greta šių problemų atkūrus nepriklausomybę nemaža dalis darbingo amžiaus Lietuvos gyventojų rinkosi laikiną arba nuolatinę emigraciją, todėl viešajai pensijų sistemai tapo vis sunkiau užtikrinti pakankamo lygio pensijas. 2018 metais Lietuvoje tiek vyrų, tiek moterų Pensijų pakeičiamumo santykis (žr. 1 grafiką) buvo vienas mažiausių tarp šalių priklausančių Tarptautinei ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai (EBPO) ir buvo kiek daugiau nei du kartus mažesnis už Europos sąjungos šalių vidurkį (raudonas stulpelis 1 grafike).

Grafikas 1. Pensijų pakeičiamumo santykiai EBPO šalyse¹

Lietuvoje praktiškai neveikia profesiniai pensijų fondai, kuriuos dažnai kitose valstybėse bent dalinai finansuoja darbdaviai, todėl papildomai sukaupti pensijai dirbantieji gali tik arba kaupdami (investuodami) savarankiškai, arba dalyvaudami II-III pensijų kaupimo pakopose. Dalyvaudami II pensijų kaupimo pakopoje dirbantieji į sąskaitą pasirinktame pensijų fonde periodiškai perveda dalį savo atlyginimo (2020 metais 2,1% arba 3% priklausomai nuo dalyvavimo sąlygų), papildomai valstybė į dalyvio sąskaitą perveda atitinkamai 0,6% arba 1,5% nuo vidutinio šalies darbo užmokesčio. Planuojama, kad nuo 2023 metų visi II pensijų kaupimo pakopos dalyviai kaups pilna apimtimi, t.y. dalyvis pervedinės 3% nuo savo atlyginimo ir gaus papildomą įmoką, lygią 1,5% nuo vidutinio šalies darbo užmokesčio.

Vadovaujantis 2018 m. Seimo patvirtintais Pensijų kaupimo įstatymo pakeitimais nuo 2019 metų dirbantieji Lietuvos gyventojai jaunesni nei 40 metų yra kas trejus metus automatiškai įtraukiami į II pakopos pensijų kaupimo sistemą. Įtrauktieji turi galimybę atsisakyti dalyvauti, tačiau tikėtina, kad dėl automatinio įtraukimo skatinamojo efekto II pensijų kaupimo pakopos dalyvių skaičius ir toliau augs.

Lentelė 1. Automatinio įtraukimo į pensijų kaupimą ir naujų sutarčių statistika 2019-2021 metais

	2019	2020	2021
Automatiškai į pensijų kaupimą įtrauktų asmenys, tūkst. vnt.	132,4	43,5	34,3
Asmenys, atsisakę dalyvauti pensijų kaupime po automatinio įtraukimo, tūkst. vnt.	59,1	14,8	ND
Atsisakiusių asmenų dalis nuo automatiškai įtrauktų, proc.	45%	34%	
Naujos pensijų kaupimo sutartys (nesusiję su automatinio įtraukimu), tūkst. vnt.	31	11	

¹ Paimta iš <https://data.oecd.org/pension/net-pension-replacement-rates.htm> (2020 06 02 d.)

Nuo 2020 metų liepos 1 dienos, dalyviui, dalyvavusiam II pensijų kaupimo pakopoje ir išėjusiam į pensiją bei įgijusiam prievolę įsigyti pensijų anuitetą, pensijų anuitetą moka centralizuotas pensijų anuitetų mokėtojas – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VSDF valdyba). 2021 metais naujų teisės aktų, reglamentuojančių II pakopos pensijų kaupimą, nenumatoma priimti, be to, XVIII Vyriausybės programoje rašoma „99. Papildomo pensinio draudimo garantijos ir plėtra. Sieksime, kad privataus pensijų kaupimo sistema būtų efektyvi, aiškiai reglamentuojama, pastovi, skaidri ir užtikrinanti teisėtų lūkesčių principo įgyvendinimą. Didinsime žmonių finansinį raštingumą. Skatinsime papildomą savanorišką pensijų draudimą ir profesinių pensijų fondų veiklą, nustatydami veiksmingas motyvacines priemones.“ Ilgesnėje perspektyvoje pensijų kaupimo sistemos pokyčių rizika išlieka.

2020 m. pabaigoje II pakopos pensijų kaupime dalyvavo (yra sudarę pensijų kaupimo sutartis) 1,37 mln. šalies gyventojų. Per metus „Sodra“ į jų asmenines sąskaitas pensijų fonduose iš viso pervedė daugiau kaip 427 milijonus eurų, iš jų 128 mln. eurų sudarė valstybės paskatos, o apie 299 mln. eurų – pačių gyventojų įmokos. Beveik 200 tūkst. asmenų 2019 m. pasinaudojo galimybe neterminuotai sustabdyti įmokų pervedimą į pensijų fondus, bet paliko sukauptą turtą tolimesniam investavimui. Dalyvavimą antros pakopos pensijų kaupime 2020 m. baigė 13,5 tūkst. gyventojų, iš jų 239 pasirinko įsigyti pensijų anuitetą iš „Sodros“.

STRATEGINIAI TIKSLAI, PRIEMONĖS IR UŽDUOTYS

Pagrindinį pensijų anuitetų mokėtojo veiklos tikslą (misiją) apibrėžė Pensijų kaupimo įstatymas - užtikrinti pensijų anuitetų mokėjimą jų gavėjams iki gyvos galvos, siekiant jiems didžiausios naudos ir Pensijų anuitetų fondo lėšas valdant skaidriai, tvariai.

Igyvendindamas pagrindinį tikslą, pensijų anuitetų mokėtojas savo veiklą gali išskirti į dvi dalis:

1. Pensijų anuitetų skyrimas ir išmokų mokėjimas
2. Pensijų anuitetų fondo (toliau – PAF) valdymas

Siekiant didžiausios naudos pensijų anuitetų gavėjams, visa veikla turi būti efektyvi (optimalios valdymo ir administravimo sąnaudos, skaidrus ir aiškus procesas ir pan.) ir orientuota į rezultatus (didžiausios išmokos, atsižvelgus į PAF finansinį tvarumą, siūlomi produktai atitinka klientų poreikius ir pan.). Atsižvelgus į šiuos kriterijus, yra nustatomi strateginiai tikslai 2021-2024 metų laikotarpiui ir 2021 metų priemonės bei užduotys jų įgyvendinimui (žr. 2 lentelę). Strateginiai tikslai ir su jais susijusios priemonės yra sudėtinė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2021-ųjų metų veiklos plano dalis.

Lentelė 2. Strateginiai tikslai, priemonės ir užduotys

Eil. Nr.	Priemonės, užduoties pavadinimas	Įvykdymo vertinimo kriterijai, mato vienetai ir reikšmės	Terminai
Strateginis tikslas: didinti klientų patenkinimą aptarnavimu, gerinti teikiamų paslaugų kokybę			
1.	Skatinti potencialius pensijų anuitetų gavėjus rinktis įsigyti pensijų anuitetą (ne palikti pinigų pensijų fonde), suprasti pensijų anuitetų teikiamą naudą:		
1.1.	Parengus pensijų anuitetų komunikacijos planą, vykdyti potencialių pensijų anuitetų gavėjų edukaciją.	Pensijų anuitetą įsigyja 40% visų potencialių pensijų anuitetų gavėjų, kurie sulaukia senatvės pensijos amžiaus 2021 m., ir 10% - ankstesniais metais	2021-12-31
1.2.	Atlikti analizę ir parengti pasiūlymą dėl pensijų kaupimo vieningos informacinės platformos sukūrimo, jei tokia platforma būtų kuriama Sodros informacinės sistemos pagrindu.	Parengtas pasiūlymas dėl pensijų kaupimo vieningos informacinės platformos sukūrimo, jei tai vyktų Sodros informacinėje sistemoje	2021-06-30
1.3.	Inicijuoti darbo grupę su pensijų kaupimo bendrovių atstovais subūrimą ir pateikti jai savo pasiūlymus kaip vieną iš alternatyvų pensijų kaupimo vieningos informacinės platformos sukūrimui.	Suburta tarpinstitucinė darbo grupė pensijų kaupimo vieningos informacinės sistemos sukūrimui	2021-09-30
Strateginis tikslas: didinti darbuotojų kompetenciją ir įsitraukimą			
2.	Ugdyti vadovų ir darbuotojų gebėjimus		
2.1.	Didinti darbuotojų, tiesiogiai dalyvaujančių Pensijų anuitetų fondo valdyme, kvalifikaciją, ekspertines žinias pensijų kaupimo ir išmokų klausimais	Visi darbuotojai, tiesiogiai prisidedantys prie Pensijų anuitetų fondo valdymo, per metus dalyvavo bent viename renginyje (mokymai, konferencijos ir pan.), kuris prisidėjo prie jų profesinės kvalifikacijos kėlimo	2021-12-31
2.2.	Rengti mokymus, komentarus rinkos dalyviams ir plačiajai visuomenei, dalyvauti kaip pranešėjai viešuose renginiuose pensijų kaupimo, pensijų anuitetų ir susijusiomis temomis	1. Paminėjimų medijose skaičius – 12 (kartą per mėnesį) 2. Darbuotojai buvo pranešėjais išoriniuose mokymuose arba viešuose renginiuose pensijų kaupimo, pensijų anuitetų ar panašiomis temomis	2021-12-31

Strateginis tikslas: Racionaliai naudoti išteklius			
3.	Centralizuoti ir optimizuoti veiklą		
3.1.	Maksimaliai automatizavus pensijų anuitetų skyrimo procesą, įvertinti pensijų anuitetų mokėjimo veiklos dalies perdavimą pasirinktam teritoriniam skyriui	1. Pensijų anuitetų skyrimo procese žmoniškųjų resursų reikia tik klaidų taisymui pagal automatiškai generuojamas klaidų ataskaitas ir viso proceso priežiūrai. 2. Atliktas pensijų anuitetų mokėjimo veiklos dalies perdavimo pasirinktam teritoriniam skyriui įvertinimas ir parengtas perdavimo darbų planas	2021-12-31
Kitos užduotys:			
4.	Parengti pelno paskirstymo pensijų anuitetų gavėjams tvarkos aprašą	Parengtas pelno paskirstymo pensijų anuitetų gavėjams tvarkos aprašas	2021-12-31
5.	Atsižvelgus į reikalavimą Pensijų anuitetų fondą valdyti tvariai ir siekiant išlaikyti pensijų anuitetų perkamąją galią, nustatyti Pensijų anuitetų fondo portfelio, skirto investicinei grąžai uždirbti (toliau – Augimo portfelis), tikslinės grąžos dydį	Nustatytas Augimo portfelio tikslinės grąžos dydis	2021-12-31
6.	Efektyviai valdyti Pensijų anuitetų fondo turtą	Pensijų anuitetų fondo investicinės grąžos rezultatai yra ne mažesni negu jo portfelio lyginamųjų indeksų rezultatai, kartu sudėjus	2021-12-31
7.	Išanalizuoti Pensijų anuitetų fondo investavimo strategiją (ar ji atitinka keliamus reikalavimus investavimui ir tikslams) ir įvertinti poreikį ją atnaujinti	Atlikta investavimo strategijos analizė ir parengta išvada dėl poreikio ją atnaujinti	2021-12-31

Pagrindinės rizikos numatytų priemonių ir užduočių įgyvendinimui:

Eil. Nr.	Rizikos	Rizikų mažinimo priemonės
1.	Neįvertinti programinės įrangos keitimo poreikiai – pensijų anuitetų skyrimo proceso automatizavimas užtruktų ilgiau, reikėtų didesnių žmoniškųjų resursų pensijų anuitetų skyrimo procesui	Siekti užsakymus programinės įrangos keitimui pateikti kuo anksčiau, ieškoti kitų būdų proceso efektyvinimui
2.	Dėl tebesitęsiančios pandemijos, nevyksta mokymai, kiti vieši renginiai, ir darbuotojai neturi galimybės kelti kvalifikaciją, dalyvauti renginiuose kaip pranešėjai	Ieškoti galimybių dalyvauti nuotoliniuose mokymuose ir kituose renginiuose, organizuoti nuotolinius viešus renginius patiems
3.	Klientų pasitikėjimas pensijų kaupimo ir išmokų sistema neauga dėl neigiamų atsiliepimų medijose, dėl naujų pakeitimų teisės aktuose	Proaktyviai bendrauti su žurnalistais, aiškinant pensijų anuitetų mokėtojo veiklą ir rezultatus. Aktyviau bendrauti su klientais, teikiant informaciją apie pensijų anuitetus ir jų teikiamą naudą
4.	Dėl pokyčių finansų rinkose PAF patiria nuostolių, t.y. turtas nepadengia pilnai techninių atidėjinių	Įsivertinti, ar pokyčiai finansų rinkose yra trumpalaikiai, ar patirti nuostoliai gali būti kompensuoti per ateinančius laikotarpius. Įvertinti, ar PAF investavimo politika ir strategija atitinka tikslus, ir, esant poreikiui, jas atnaujinti

PRODUKTAI IR JŲ KAINODARA

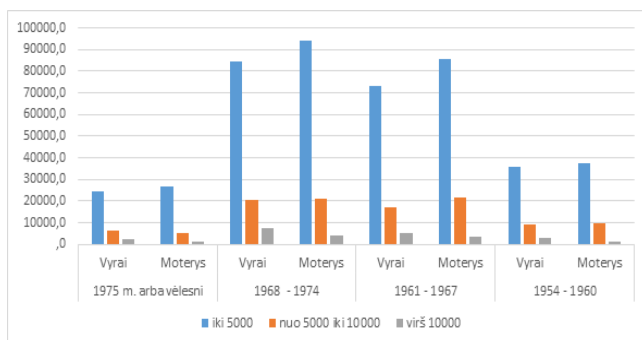
II pakopos pensijų fondų dalyvių struktūra pagal amžių ir sukauptą sumą

Sudarant pensijų anuitetų mokėjimo veiklos prognozes buvo naudojami iš pensijų kaupimo bendrovių (toliau – PKB) gauti duomenys apie II pakopos pensijų fondų (toliau – Pensijų fondai) dalyvius, gimusius ne vėliau kaip 1977 metų sausio 1 d.²: lytis, gimimo data, suma 2020 vasario 29 dieną³ ir per 2019 bei 2018 metus pervestos įmokos į sąskaitas PKB. Pensijų fondų dalyvių pasiskirstymas pagal gimimo metus ir sukauptą sumą 2020 vasario 29 d. pateiktas lentelėje (3 lentelė) bei grafikuose (2 ir 3 grafikai) žemiau. Iš lentelės bei grafikų matyti, kad, nors moterys sudaro didesnę kaupiančiųjų II pakopos pensijų fonduose dalį, tarp dalyvių, kurie 2020 vasario 29 dieną buvo sukaukę 10 000 eurų ir daugiau, moterų yra mažiau negu vyrų. Moterys sudaro 34% dalyvių, kurie sulauks pensinio amžiaus per artimiausius trejus metus (1954 – 1960 amžiaus grupė) ir jau yra sukaukę ne mažiau kaip 10 000 eurų. Moterų sukaupta vidutinė suma taip pat dažniausiai yra mažesnė negu vyrų, o didžiausi skirtumai stebimi daugiausiai sukaupusiųjų grupėje (3 grafikas).

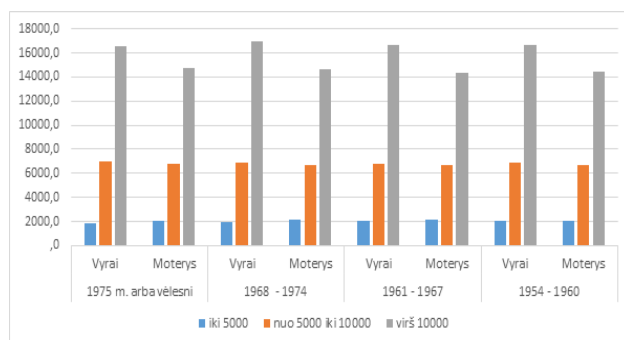
Lentelė 3. Pensijų fondų dalyvių pasiskirstymas pagal gimimo metus ir sukauptą sumą 2020 vasario 29 d.

Gimimo metai	Lytis	Asmenų skaičius			Vidutinė sukaupta suma, EUR		
		Sukaupta suma 2020 02 29 d.			Sukaupta suma 2020 02 29 d.		
		iki 5.000	nuo 5.000 iki 10.000	10.000 ir daugiau	iki 5.000	nuo 5.000 iki 10.000	10.000 ir daugiau
1975 m. arba vėlesni	Vyrai	24.567	6.275	2.524	1.833	6.939	16.560
	Moterys	26.793	5.238	1.178	2.063	6.734	14.771
1968 - 1974	Vyrai	84.404	20.654	7.485	1.915	6.875	16.954
	Moterys	94.193	21.173	4.115	2.164	6.678	14.608
1961 - 1967	Vyrai	73.378	17.328	5.515	2.018	6.819	16.635
	Moterys	85.866	21.764	3.748	2.192	6.707	14.370
1954 - 1960	Vyrai	35.932	9.042	2.890	2.011	6.841	16.664
	Moterys	37.709	9.555	1.489	2.077	6.705	14.471
1955 m. arba ankstesni	Vyrai	1.744	93	136	725	6.766	26.480
	Moterys	918	45	27	796	6.512	16.518

Grafikas 2. Pensijų fondų dalyvių skaičiaus pasiskirstymas pagal gimimo metus ir sukauptą sumą eurai

Grafikas 3. Pensijų fondų dalyvių sukaupta vidutinė suma eurai pagal gimimo metus

² Imama ta dalis pensijų fondų dalyvių, kuriems iki pensijos liko apie 20 metų ar mažiau.

³ Ši data (2020 02 29) pasirinkta taip, kad jau būtų įskaičiuotos visos per 2019 metus dalyvių sumokėtos įmokos. Planuojama kiekvienais metais gauti atnaujintus duomenis einamųjų metų vasario mėnesio paskutinei dienai.

Prielaidos pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus prognozavimui

Prognozuojant būsimą PAF veiklą, svarbu įvertinti potencialų PAF klientų (pensijų anuitetų gavėjų (toliau – anuitantai)) skaičių ir jiems mokamas vidutines pensijų anuitetų išmokas. Šiuo tikslu buvo įvertinta, kiek dabartinių Pensijų fondų dalyvių, iki jiems sukaks senatvės pensijos amžius, galėtų potencialiai sukaupti 10.000 eurų arba didesnę sumą. Nors pensijų anuitetą gali įsigyti ir asmuo, sukaupęs mažesnę sumą, laikoma, kad tokių atvejų bus itin mažai, nes, nesant įpareigojimo įsigyti pensijų anuitetą, dalyviai nesirinks naujo finansinio produkto (anuiteto), kurio veikimo mechanizmas jiems gali būti neaiškus.

Prognozuojant būsimų anuitantų skaičių, buvo remiamasi iš PKB gautais duomenimis apie Pensijų fondų dalyvius, gimusius ne vėliau kaip 1977 metų sausio 1 d. (žr. taip pat 2 lentelę „*Pensijų fondų dalyvių struktūra pagal amžių ir sukauptą sumą*“). Naujausi duomenys gauti 2020 metų kovo mėnesį, taigi žinoma kiekvieno dalyvio, ne jaunesnio kaip 43 metai, sukaupta suma 2020 vasario 29 dieną ir per 2019 bei 2018 metus pervestos įmokos į asmenines sąskaitas Pensijų fonduose. Iš PKB buvo prašoma informacijos apie dalyvius, ne jaunesnius kaip 43 metų amžiaus, nes prognozuoti PAF veiklą ilgesniam negu 20 metų periodui nėra racionalu dėl gana didelio rezultatų netikrumo ir galimų svyravimų. Laikoma, kad visi dalyviai išeis į pensiją sulaukę oficialaus senatvės pensijos amžiaus, t.y. ignoruojamos galimybės gauti išankstinę pensiją ir / arba atidėti vėlesniam laikui išėjimo į pensiją momentą.

Pagrindinės prielaidos, naudotos prognozuojant potencialų anuitantų skaičių:

1. Prielaidos apie darbo užmokestį 2019 metais ir darbo užmokesčio kitimą ateityje.
2. Prielaida apie Pensijų fondų dalyvių mirtingumą.
3. Prielaida apie gyvenimo ciklo fondų uždirbtą investicinę grąžą.

Prielaidos apie darbo užmokestį 2019 metais ir darbo užmokesčio kitimą ateityje. Kiekvieno dalyvio atlyginimas 2019 metais buvo įvertintas iš gautų duomenų, atsižvelgus į per 2019 metus pervestų įmokų sumą, skaičių ir pasirinktą kaupimo metodą (maksimalus arba augantis dydis). Jei gautų duomenų neužteko atlyginimui nustatyti, pavyzdžiui, 2019 metais įmokos nebuvo mokamos, tai buvo daroma prielaida, kad

a) jei 2019 metų gruodžio 31 dieną dalyvis buvo 63 metų arba vyresnis (t.y. sulaukęs ne mažesnio kaip oficialus pensinis amžius 2020 metais), alga prilyginta nuliui, t.y. laikoma, kad dalyvis iki pensijos nedirbs;

b) kitais atvejais dalyvio alga prilyginta vidutiniam Lietuvos atlyginimui 2019 m. II ketv. – 1289 EUR (bruto)⁴.

Buvo laikoma, kad dalyvių atlyginimai kiekvienais metais didės tiek, kiek prognozuojama LR Finansų ministerijos Lietuvos ekonominės raidos scenarijuje 2020 – 2023 metams⁵ (4 lentelė, vėlesniems nei 2023 metai naudota prognozė 2023 metams). LR Finansų ministerijos darbo užmokesčio kitimo prognozėse atsižvelgta į galimą Covid-19 įtaką, jei virusas bus suvaldytas per 2021 m. I-ą pusmetį.

Lentelė 4. Vidutinio darbo užmokesčio pokyčio prognozė

Metai	Vidutinio darbo užmokesčio pokytis, %
2020	5,6%
2021	3,9%
2022	4,5%
2023 ir vėlesni	5,0%

⁴ <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=7257464>

⁵ https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/LT_ver/Aktual%C5%ABs_valstyb%C4%97s_finans%C5%B3_duomenys/ERS_aprasymas_2020_kovas.pdf

Prognozuojant, kokią sumą Pensijų fondo dalyvis gali sukaupti, buvo atsižvelgiama ir į pasirinktą kaupimo metodą (maksimalus, augantis, dalyvavimas, nepervedant naujų įmokų).

Prielaida apie gyvenimo ciklo fondų uždirtą investicinę grąžą. Konservatyviai prognozuojant investicijų grąžą buvo laikoma, kad 2020 ir 2021 metais investicijų grąža bus lygi 0% (daugiausia dėl galimos Covid-19 įtakos), o nuo 2022 metų metinė investicijų grąža keisis pagal gyvenimo ciklo fondo principus, t.y. rizikingų ir mažiau rizikingų aktyvų santykis bus tuo mažesnis, kuo mažiau laiko liko iki pensijos. Skaičiavimams naudotos investicijų grąžos pateiktos 1 priede.

Prielaida apie Pensijų fondų dalyvių mirtingumą. Prognozuojant potencialių anuitantų skaičių, buvo atsižvelgiama į tikimybę, kad Pensijų fondo dalyvis sulauks senatvės pensijos amžiaus. Šiam tikslui naudota Human Mortality Database 2017 metų Lietuvos gyventojų mirtingumo lentelė pagal lytis, t.y. vyrų ir moterų mirtingumui prognozuoti buvo naudojamos skirtingos tikimybės. HMD lentelė pasirinkta, nes:

- a. II pakopos pensijų kaupime gali dalyvauti skirtingų socialinių sluoksnių atstovai, taigi Pensijų fondų dalyvių mirtingumas gali būti artimas populiacijos vidurkiui;
- b. nėra patikimų statistinių duomenų, kurie tiksliau atspindėtų būtent II pakopos pensijų kaupimo dalyvių mirtingumą.

Pensijų anuitetų rūšys

Pensijų kaupimo įstatyme nurodoma, kad *pensijų anuitetas – pensijų fondo dalyviui iki gyvos galvos mokama periodinė pensijų išmoka, kurios visa išmokėjimo rizika tenka pensijų anuiteto mokėtojui*. Tame pačiame įstatyme nurodomos dvi pagrindinės pensijų anuitetų rūšys:

1. Standartinis pensijų anuitetas. Gali būti su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu.
2. Atidėtasis pensijų anuitetas.

Atsižvelgdamas į tai, VSDF valdyba, kaip centralizuotas pensijų anuitetų mokėtojas, siūlo tokius pensijų anuitetus:

1. *Standartinį pensijų anuitetą* – anuitantui kas mėnesį iki gyvos galvos mokama nustatyto dydžio pensijų anuiteto išmoka. Anuitantui mirus, pensijų anuiteto išmokos nepaveldimos, išskyrus jau priskaičiuotas, bet dar neišmokėtas. Standartinis pensijų anuitetas įsigijamas už visą Pensijų fonde sukauptą sumą. Mokėjimo laikotarpio pradžia yra diena, kurią PKB gautas Pensijų fondo dalyvio prašymas sudaryti pensijų išmokos sutartį, o mokėjimai nutrūksta pensijų anuiteto gavėjui mirus.

2. *Standartinį pensijų anuitetą su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu* - anuitantui kas mėnesį iki gyvos galvos mokama nustatyto dydžio pensijų anuiteto išmoka. Anuitantui mirus iki 80-ojo gimtadienio pensijų anuiteto išmokos paveldimos. Anuitantui mirus vėliau, pensijų anuiteto išmokos nebepaveldimos, išskyrus jau priskaičiuotas, bet dar neišmokėtas. Standartinis pensijų anuitetas su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu įsigijamas už visą Pensijų fonde sukauptą sumą. Mokėjimo laikotarpio pradžia yra diena, kurią PKB gautas Pensijų fondo dalyvio prašymas sudaryti pensijų išmokos sutartį, o mokėjimai nutrūksta pensijų anuiteto gavėjui mirus. Anuitantui mirus iki 80-ojo gimtadienio jo paveldėtojams vienkartinė išmoka išmokama neišmokėtų iki garantuojamo mokėjimo laikotarpio pabaigos pensijų anuiteto išmokų dabartinė vertė.

3. *Atidėtajį pensijų anuitetą* - anuitantui, sukakusiam 85 metų amžių, pradedama mokėti ir iki gyvos galvos kas mėnesį mokama pensijų anuiteto išmoka. Anuitantui mirus, pensijų anuiteto išmokos nutrūksta, t.y. jos nėra paveldimos. Atidėtasis pensijų anuitetas perkamas už tam tikrą Pensijų fonde sukauptos sumos dalį, kuris didėja didėjant potencialaus anuitanto amžiui ir kinta nuo 11,38% (58 metų amžiaus asmeniui) iki 98,77% (84 metų ir 11 mėnesių amžiaus asmeniui), standartinio senatvės pensijos amžiaus asmenims (63-65 metai) mokama sukaupto turto dalis yra nuo 14% iki 15,44%. Už pensijų anuiteto įsigijimui nepanaudotą sumą PKB dalyviui mokės periodines pensijų išmokas iki jam sueis 85 metai. Sukaupto turto dalis, už kurią įsigijamas atidėtasis pensijų anuitetas, nustatyta taip, kad pirmoji atidėtojo pensijų anuiteto išmoka būtų maksimaliai

artima pirmajai PKB mokamai periodinei pensijų išmokai. Periodinės pensijų išmokos priklauso nuo situacijos finansų rinkose, Pensijų fondo rezultatų ir gali būti tiek didesnės, tiek mažesnės už pirmąją. Taigi, Pensijų fondo dalyvis, nusprendęs įsigyti atidėtąjį pensijų anuitetą, iki 85-ojo gimtadienio prisiima investavimo riziką. Jei anuitantas miršta iki 85-ojo gimtadienio, PKB neišmokėta suma yra paveldima.

Trumpas pensijų anuitetų rūšių palyginimas pateiktas 5 lentelėje.

Lentelė 5. Pensijų anuitetų savybių palyginimas

	Pensijų anuiteto rūšis		
	Standartinis	Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	Atidėtasis
Pensijų fonde sukaupto turto dalis, už kurią įsigijamas pensijų anuitetas, proc.	100		Priklauso nuo amžiaus (11% - 99%)*
Pensijų anuiteto mokėjimo pradžia	Prašymo dėl pensijų išmokos sutarties sudarymo pateikimo PKB diena		85-ojo gimtadienio diena
Paveldėjimo galimybė	Nėra	Iki 80-ojo anuitanto gimtadienio	Pradėjus mokėti pensijų anuitetą – nėra Atidėjimo laikotarpiu paveldima PKB neišmokėta sukaupto turto dalis

* 65-ųjų metų asmeniui - 15,44% nuo Pensijų fonde sukaupto turto

Pensijų anuiteto dydžio nustatymo prielaidos

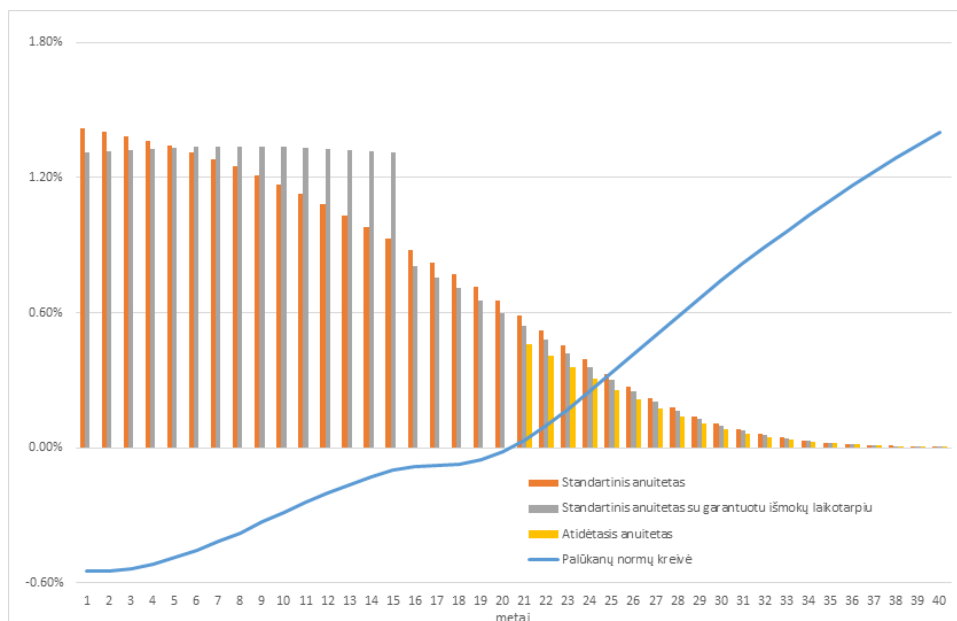
Pensijų anuitetų dydžiams nustatyti yra naudojamos trys pagrindinės prielaidos:

1. Gyvenimo trukmės (ilgaamžiškumo)
2. Investicinės grąžos
3. Administravimo kaštų

Prielaidą apie anuitantų likusio gyvenimo trukmę atspindi skaičiavimuose naudojama mirtingumo lentelė, kuri buvo sudaryta išanalizavus VSDF valdybos turimus duomenis apie Lietuvos gyventojų mirtingumą penkerių metų laikotarpiu nuo 2015-01-01 iki 2019-12-31. Analizuojant duomenis buvo pastebėta mirtingumo priklausomybė nuo gaunamų pajamų. Kadangi prievolė įsigyti pensijų anuitetą yra nustatyta dalyviams, kurie Pensijų fonduose sukaups ne mažiau kaip 10 tūkstančių eurų, o tokią ar didesnę sumą artimiausiais metais sukaups dalyviai, gaunantys aukštesnę už vidutinį šalies darbo užmokestį. Sudarant anuitantų mirtingumo lentelę buvo vertinamas 40% didžiausias pensijas gaunančių asmenų mirtingumas, gyvenimo trukmės pokyčio tendencijos per pastaruosius 15 metų bei numatomas vyrų ir moterų, įsigijančių pensijų anuitetus, santykis (skaičiuota, kad tarp asmenų įsigijusių pensijų anuitetus bus 40% moterų). Sudaryta anuitantų mirtingumo lentelė peržiūrima ne rečiau kaip kas 5 metus.

Daugiau kaip pusė anuitantų pensijų anuitetus gaus ilgiau nei 20 metų, tad investicinė grąža, kuri yra įskaičiuojama į pensijų anuiteto dydį vaidina reikšmingą vaidmenį. Pastaraisiais metais eurai denominuotų saugių vyriausybės vertybinių popierių rinkos palūkanos yra gerokai žemesnės už infliaciją. Nerizikingų palūkanų normų ir pensijų anuitetų išmokų srautų iliustracija pateikta 4 grafike. Tačiau, nustatant garantuojamą palūkanų normą, buvo atsižvelgta į PAF investavimo strategiją bei anuitantų interesus ir pensijų anuitetai skaičiuojami, visus pinigų srautus diskontuojant su 1,00% fiksuota palūkanų norma.

Grafikas 4. 2020 lapkričio mėnesį EIOPA paskelbta nerizikingų palūkanų normų kreivė (su kintamumo korekcija) ir pensijų anuitetų išmokų srautų pavyzdžiai

Pensijų kaupimo įstatymo 35¹² straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad „pensijų anuitetų mokėjimo veiklos valdymas ir administravimas finansuojami iš pensijų anuitetų mokėjimo veiklos valdymui ir administravimui finansuoti skirto atskaitymo – ne daugiau kaip 3 procentai vienkartinį įmokų, kurias į pensijų anuitetų mokėtojo valdomą Pensijų anuitetų fondą perveda pensijų kaupimo bendrovės“. Įvertinus planuojamas pensijų anuitetų mokėjimo veiklos valdymo ir administravimo išlaidas, buvo nuspręsta į pensijų anuitetus įskaičiuoti 2,5 procento dydžio nuo mokamos sumos už įsigyjamą pensijų anuitetą išlaidas.

2020 metų patirtis - ką renkasi klientai?

Fondas veiklą pradėjo 2020 metų liepos 1 dieną. Vertinamas veiklos laikotarpis yra pakankamai trumpas, kad būtų galima daryti tvirtas išvadas apie klientų pasirinkimo tendencijas. Neturint patikimesnių šaltinių, veiklos rezultatų prognozėms bus naudojama pirmųjų PAF veiklos mėnesių statistika, tačiau, kol nebus sukaupta pakankamai statistinių duomenų, naudojamos prielaidos turi būti tikslinamos kiekvieną kartą, tikslinant skaičiavimus.

Analizuojant PAF patirtį per pirmus šešerius veiklos mėnesius (2020 metų liepą – gruodį) pastebėta, kad dauguma anuitantų rinkosi standartinį pensijų anuitetą, įskaitant su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu (6 lentelė). Tiesa, nors atidėtąjį pensijų anuitetą įsigyjančiųjų procentas nuo veiklos pradžios buvo gana stabilus, anuitantų, įsigyjančių standartinį anuitetą be arba su garantuojamuoju mokėjimo laikotarpiu proporcijos keitėsi kur kas daugiau (7 lentelė).

Lentelė 6. Anuitantų pasiskirstymas pagal pensijų anuiteto rūšis 2020-12-31

Pensijų anuiteto rūšis	Anuitantų skaičius	Anuitantų dalis, %
Standartinis	52	22%
Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	155	65%
Atidėtas	32	13%
Viso:	239	100%

Lentelė 7. Anuitantų pasiskirstymo pagal pensijų anuiteto rūšis kitimas 2020-ais metais

Anuiteto rūšis	Liepa	Liepa - rugpjūtis	Liepa - rugsėjis	Liepa - spalio	Liepa - lapkritis	Liepa - gruodis
Standartinis	36%	30%	22%	20%	21%	22%
Standartinis su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	54%	59%	68%	67%	66%	65%
Atidėtas	11%	11%	9%	13%	14%	13%

Kaip ir buvo galima tikėtis, didžioji dauguma anuitantų buvo tie, kuriems senatvės pensijos amžius suėjo 2020-aisiais metais (8 lentelė), dažniausiai Pensijų fondų dalyviai kreipiasi dėl pensijų anuiteto įsigijimo arba tą mėnesį, kai jiems suėjo senatvės pensijos amžius, arba 1 mėnesiu vėliau.

Lentelė 8. Anuitantų pasiskirstymas pagal senatvės pensijos amžiaus suėjimo laiką (2020 12 31 d. duomenys)

Senatvės pensijos amžiaus suėjimo metai	Anuitantų skaičius	Anuitantų dalis, %
2020-ieji	206	86%
Ankstesni	26	11%
Vėlesni	7	3%
Iš viso:	239	100%

PENSIJŲ ANUITETŲ FONDO TURTAS IR JO VALDYMAS

PAF turto augimo prognozė

Potencialių anuitantų skaičiaus prognozė. Natūralu tikėtis, kad ne visi potencialūs anuitantai įsigis pensijų anuitetą, nes, tikėtina dalis Pensijų fondų dalyvių vis dar atsargiai žiūri į gana naują finansinį produktą ir centralizuotą pensijų anuitetų mokėtoją (VSDF valdybą). Gali būti, kad dalis potencialių anuitantų, ypač tų, kurių finansinė padėtis yra gera, nuspręs atidėti pensijų anuiteto įsigijimą vėlesniam laikui, nes arba atidės patį išėjimo į pensiją momentą, arba tiesiog paliks sukauptą turtą pensijų fonde, kad ir toliau būtų uždirbama investicinė grąža, pavyzdžiui, norėdami palikti didesnę palikimą paveldėtojams.

Remiantis pirmųjų pensijų anuitetų mokėjimo veiklos mėnesių praktika laikoma, kad kasmet (kas mėnesį) pensijų anuitetą įsigis 40% potencialių tų metų (mėnesio) anuitantų (ignoruoju tuos, kurie išsina į išankstinę pensiją), t.y. tų asmenų, kurių prognozuojama sukaupta suma sulaukus senatvės pensijos amžiaus bus lygi arba didesnė nei 10 000 eurų. Dalis asmenų atidės pensijų anuiteto įsigijimą, tačiau, tikėtina, dauguma jų anksčiau ar vėliau pensijų anuitetą įsigis. Todėl laikoma, kad kiekvieną mėnesį papildomai pensijų anuitetą įsigis 0,8% (10% per metus) potencialių anuitantų, t.y. tų, kuriems senatvės pensijų amžius suėjo anksčiau nei einamasis mėnuo ir kurie dar pensijų anuiteto neįsigijo. Ši prielaida pasirinkta pagal pirmųjų veiklos mėnesių praktiką, be to, skaičiuojant metinį dydį, daroma prielaida, kad kasmet pensijų anuitetą įsigis 10% anuitantų, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių neįsigijo pensijų anuiteto tais metais, kai jie sukako senatvės pensijos amžių.

Anuitantų pasiskirstymas pagal pensijų anuiteto rūšis. Veiklos rezultatų prognozei labai svarbi dar viena prielaida, būtent, kurią pensijų anuiteto rūšį (standartinį, standartinį su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu ar atidėtajį) rinks anuitantai. Laikoma, kad ilguoju laikotarpiu vidutiniškai standartinį pensijų anuitetą rinks 25% PAF klientų, 60% jų rinks standartinį pensijų anuitetą su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu ir 15% klientų rinks įsigyti atidėtajį pensijų anuitetą (9 lentelė).

Lentelė 9. Prognozuojamas asmenų, įsigijusių pensijų anuitetą, skaičius

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Anuitantų skaičius metų pradžioje	239	611	1.149	1.946	3.093	4.641	6.753
Standartinio	52	145	280	479	766	1.153	1.681
Standartinio su garantuotu periodu	155	378	701	1.179	1.867	2.796	4.063
Atidėtojo	32	88	168	288	460	692	1.009
Nauji anuitantai	375	547	813	1.175	1.592	2.177	3.637
Standartinio	94	137	203	294	398	544	909
Standartinio su garantuotu periodu	225	328	488	705	955	1.306	2.182
Atidėtojo	56	82	122	176	239	327	546
Anuitantų skaičius metų pabaigoje	611	1.149	1.946	3.093	4.641	6.753	10.287
Standartinio	145	280	479	766	1.153	1.681	2.565
Standartinio su garantuotu periodu	378	701	1.179	1.867	2.796	4.063	6.183
Atidėtojo	88	168	288	460	692	1.009	1.539

Turto augimo prognozė. Vadovaujantis aukščiau išvardintomis prielaidomis, prognozuojama kaip keisis PAF valdomo turto vertė (10 lentelė). Laikoma, kad uždirbama metinė investicijų grąža yra 1,2% (plačiau apie tikslinę grąžą rašoma toliau tekste). Tai yra minimali grąža, reikalinga vykdyti išsipareigojimus anuitantams: garantuota palūkanų norma ir investicijų valdymo sąnaudos. Laikoma, kad vertybinių popierių saugojimas kainuos 0,0079% nuo turto vertės kiekvieną mėnesį. Papildomai investavimo operacijų kaštai sudarys 0,25% nuo investuojamos sumos (atsižvelgiant į PAF investavimo strategiją, taikoma tik investicijoms į biržoje prekiaujamus fondus).

Pinigų srautai skaičiuojami kas mėnesį, atsižvelgiant į anuitantų lytį, sukauptas sumas (atskirai vyrams ir moterims), anuitantų išgyvenimo tikimybes ir pan.

Lentelė 10. Prognozuojami PAF pinigų srautai (tūkst. eurų)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
PAF turtas metų pradžioje	3.636	8.581	15.628	26.329	41.205	60.798	88.579
Pensijų anuitetų įmokos	5.318	7.745	11.898	16.769	22.438	31.991	53.167
Atskaitymai PAF valdymui (2,5%)	133	194	297	419	561	800	1.329
Pensijų anuitetų išmokos	309	640	1.138	1.860	2.874	4.290	6.603
PAF investicinės veiklos rezultatas	84	161	279	447	678	1.008	1.568
PAF investicijų valdymo išlaidos	15	25	41	61	88	128	204
PAF turtas metų pabaigoje	8.581	15.628	26.329	41.205	60.798	88.579	135.178

PAF turto investavimo modelis ir tikslinė grąža

Pensijų kaupimo įstatymo 35⁸ straipsnio 2 dalyje numatyta, kad PAF turtas gali būti investuojamas tik į Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatyme nustatytus objektus, jeigu galima nustatyti, vertinti, stebėti ir valdyti riziką, kylančią iš investicijų (rinkos (palūkanų normos, akcijų, valiutos), likvidumo, kredito, koncentracijos, reinvestavimo, infliacijos ir kita). Papildomai yra reikalaujama, kad būtų užtikrintas viso investicinių priemonių portfelio saugumas, kredito kokybė, likvidumas ir pelningumas.

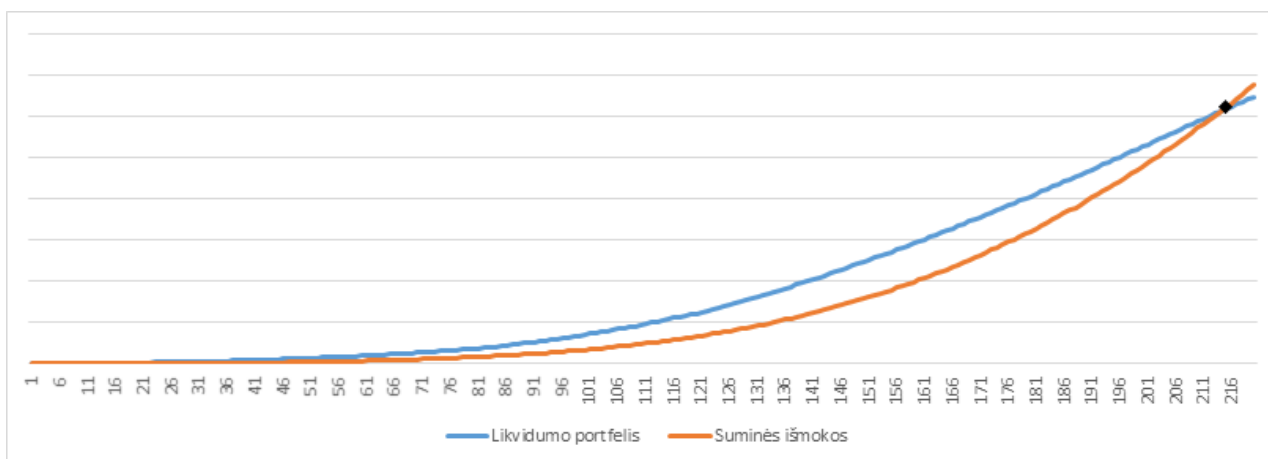
Įvertinus visus PAF turtui taikomus investavimo apribojimus, investavimo horizontą, siekį uždirbti bent minimalią garantuotą investicinę grąžą (1,00% metinių palūkanų) bei anuitantų interesus, sukurtas investavimo modelis, pagal kurį didžiąją investicijų dalį, siekiant uždirbti investicinę grąžą, tiesiogiai ar netiesiogiai, pvz. investuojant į investicinių fondų vienetų, turėtų sudaryti investicijos į nuosavybės vertybinius popierius, o likusi dalis būtų investuojama į fiksuoto pajamingumo finansines priemones, siekiant užtikrinti PAF likvidumą tiek trumpuoju, tiek ilgesniu laikotarpiu. Atitinkamai, šios dalys vadinamos Augimo ir Likvidumo (jo dalis ilgesnio termino likvidumo užtikrinimui vadinama Garantiniu portfeliu) portfeliais. Detaliau PAF portfeliai aprašyti toliau tekste.

Gavus vienkartinę įmoką už įsigijamą pensijų anuitetą, yra atskaičiuojama PAF valdymui skirta įmokos dalis (2,50%), tada - artimiausiems 60-čiai mėnesių reikalinga išmokų suma, o likusi įmokos dalis investuojama pagal Augimo portfelio investavimo strategiją. Augimo portfelio investicijų apskaita vykdoma analogiškai kolektyvinio investavimo subjektų apskaitai, t.y. kiekvieno sprendimo dėl pensijų anuiteto mokėjimo lygyje ir kiekvienam sprendimui yra nustatoma tikslinė grąža, kurią pasiekus, Augimo portfelio atitinkama turto dalis yra konvertuojama į pinigus (užfiksuojama investicinė grąža) ir pinigai perkeliama į Likvidumo portfelį. Tuo tarpu visi einamieji mokėjimai vykdomi iš Likvidumo portfelio.

Toks investavimo modelis leidžia ne tik užtikrinti sklandų ir tvarų pensijų anuitetų mokėjimą, bet ir siekti aukštesnės grąžos nei yra įskaičiuota į pensijų anuitetus. Papildoma investicinė grąža būtų naudojama ilgaamžiškumo rizikai valdyti bei pelno skyrimui anuitantams.

Gali kilti klausimas, kiek laiko PAF galėtų laukti, kol Augimo portfelyje apskaitomos investicijos pagal kiekvieną sprendimą pasieks investavimo tikslą. Įvertinus planuojamą naujų pensijų anuitetų srautą ir atidedant į Likvidumo portfelį 60-čiai mėnesių reikalingą išmokų sumą, lėšos Augimo portfelyje gali būti investuotos 17,8 metų, t.y. per tokį laikotarpį jos turėtų uždirbti tikslinę investicinę grąžą.

Grafikas 5. Likvidumo portfelio ir suminių pensijų anuitetų išmokų grafikas pagal mėnesius nuo 2020-07-01

Kitas aktualus klausimas yra kokio dydžio tikslinės grąžos reikėtų siekti? Tam, kad pensijų anuitetų veikla būtų tvari, PAF turtas turėtų uždirbti bent jau palūkanas, kurios yra įskaičiuotos į pensijų anuitetų dydį ir papildomai būtų sukauptas rezervas galimoms papildomoms išmokoms finansuoti dėl spartesnio gyvenimo trukmės ilgėjimo nei prognozuota, pvz. išmokoms, kurios būtų reikalingos vidutinei gyvenimo trukmei pailgėjus 2 metais. Šiems tikslams pasiekti užtektų, kad PAF Augimo portfelis uždirbtų suminę 30% grąžą ne vėliau kaip per 17,8 metų. Šis minimalus tikslas atitinka 1,48% metinę investicinę grąžą. Istoriskai vidutinė metinė akcijų rinkos grąža yra keletą kartų didesnė, todėl akivaizdu, kad PAF pakankamai saugiai galėtų ir turėtų siekti aukštesnės grąžos. Remiantis pastarųjų 50 metų istoriniais duomenimis pasaulio išsivysčiusių rinkų akcijų indeksas (MSCI World) per 18 metų nuo bet kurio savo taško 99,4 atvejais iš 100 išaugo ne mažiau kaip 100%, t.y. vidutinė metinė grąža buvo didesnė negu 3,9%. Šis faktas patvirtina, kad PAF sąlyginai saugiai galėtų siekti aukštesnės investicinės grąžos, tačiau kol kas investicinės grąžos tikslas dar nėra nustatytas. Planuojama jį, taip pat ir pelno paskirstymo anuitantams taisyklės, aptarti su Pensijų anuitetų fondo taryba (toliau – Taryba) ir pasitvirtinti 2021 m.

Portfeliai ir jų investavimo strategijos

PAF turtas investuojamas, vadovaujantis 2020 m. rugsėjo 1 d. VSDF valdybos direktoriaus įsakymu Nr. V-427 „Dėl Pensijų anuitetų fondo investavimo politikos ir strategijos patvirtinimo“ patvirtinta Pensijų anuitetų fondo turto investavimo politika ir strategija (toliau – Investavimo politika) bei kitais teisės aktais.

PAF turtas, skirtas investavimui, yra paskirstytas tarp trijų portfelių – Likvidumo, Garantinio ir Augimo – kurių kiekvienam keliama skirtingi lūkesčiai investavimo grąžai ir jai pasiekti nustatytos atitinkamos investavimo strategijos.

Likvidumo portfelio tikslas – užtikrinti artimiausių šešių mėnesių pensijų anuitetų išmokų mokėjimą laiku. Pagal šio portfelio investavimo strategiją, portfelio lėšos laikomos banko sąskaitoje. Investicinės grąžos tikslai nėra keliama.

Garantinio portfelio tikslas - užtikrinti lėšas, reikalingas ilgesnio laikotarpio (5 metų ir daugiau) likvidumo ir ilgaamžiškumo rizikos valdymui. Portfelį sudaro investicijos į fiksuoto pajamingumo finansines priemones (skolos vertybinius popierius, pinigų rinkos priemones, terminuotuosius indėlius ir pan.), kurios laikomos iki išpirkimo ir apskaitomos amortizuota savikaina. Šio portfelio lėšos investuojamos į saugias fiksuoto pajamingumo finansines priemones (investicinio kredito reitingo) skolos vertybinius popierius, daugiausiai vyriausybių ir centrinių bankų obligacijas, pinigų rinkos priemones, terminuotuosius indėlius ir pan. Investicinės grąžos tikslas – ne neigiama grąža, atskaičius su investavimo veikla susijusias išlaidas (vertybinių popierių saugojimo ir atsiskaitymo mokesčius, sandorių komisinius tarpininkams ir pan.).

Augimo portfelio tikslas – uždirbti tikslinę investicinę grąžą kiekvienam pensijų anuitetui per laikotarpį, ne ilgesnį kaip 20 metų. Šio portfelio investavimo strategija numato, kad šiuo metu portfelio lėšos turėtų būti investuojamos į biržoje prekiaujamų fondų (toliau – ETF), atkartojančių plačiai diversifikuotus akcijų indeksus, tokius kaip MSCI World, MSCI All Cap World arba juos sudarančių regionų, šalių, sektorių akcijų indeksus, kitus diversifikuotus akcijų indeksus, vienetus. Portfelio lyginamasis indeksas – pasaulio išsivysčiusių rinkų akcijų indeksas MSCI World.

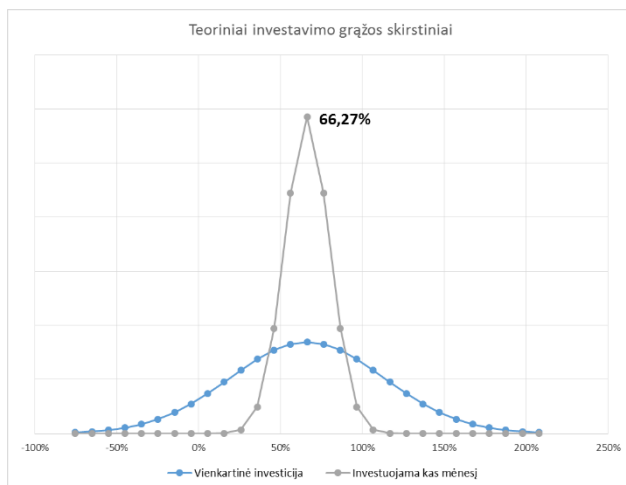
Kaip rašyta aukščiau, tikslinės grąžos dydis dar nėra patvirtintas, todėl 2021-2027 metų veiklos rezultatų prognozės skaičiavimuose šiuo metu naudojama palūkanų norma, naudojama pensijų anuiteto dydžiui kartu su investicijų valdymo išlaidomis apskaičiuoti (1,2 procento).

Investavimo rizikos valdymas

Investicijų rizika yra valdoma, diversifikuojant investicijas pagal regionus, emitentus ir kitus kriterijus bei nustatant limitų sistemą, kaip aprašyta Investavimo politikoje. Rizikos tolerancijos lygis yra apibrėžtas VSDF valdybos direktoriaus 2020 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-729 „Dėl pensijų anuitetų mokėjimo veiklos rizikos valdymo politikos ir strategijos“ patvirtinta Pensijų anuitetų mokėjimo veiklos rizikos valdymo politika ir strategija.

Taip pat, investavimo rizika yra papildomai diversifikuojama pagal investavimo laiką, nes lėšos už įsigijamus pensijų anuitetus gaunamos ir yra investuojamos nuolat (kas dieną, savaitę, mėnesį, priklausomai nuo pinigų srautų). Kiekvieną kartą investavus lėšas 7-ių metų laikotarpiui (investuojama ilgesniam laikui, tačiau veiklos plano rengimo tikslais imamas tik septynerių metų laikotarpis) galima laikyti, kad uždirbta grąža bus atsitiktinis dydis, kurio vidurkis ir standartinis nuokrypis sutaps su istoriniu vidurkiu ir standartiniu nuokrypiu. Remiantis Didžiųjų skaičių dėsnium, atlikus n tokių investicijų, vidutinė visų investicijų, t.y. Augimo portfelio, grąža turėtų būti artima istoriniam vidurkiui, o vidutiniai svyravimai apie vidurkį (standartinis nuokrypis) būti artimi istorinio standartinio nuokrypio (σ) ir skaičiaus $\sqrt{n}$ santykiui, t.y., $\frac{\sigma}{\sqrt{n}}$. Todėl, investuojant lėšas ne tuo pačiu metu, mažėja investavimo rizika, nes vidutinė investicijų grąža tampa artimesnė istoriniam vidurkiui (lyginant su atveju, kai investuojama visa suma iš karto), o neigiamų grąžų tikimybė mažėja, nes mažėja atsitiktiniai svyravimai apie vidurkį.

Išanalizavus Augimo portfelio lyginamojo indekso (MSCI World) istorines 7 metų laikotarpio grąžas 1990 – 2020 metų laikotarpiu, nustatyta, kad vidutinė septynerių metų (ne vidutinė metinė) grąža buvo 66,27%, o standartinis nuokrypis – 47,20%. Jei daroma prielaida, kad investicijų grąžos pasiskirstę pagal Normalųjį dėsnį su parametrais 66,27% (vidurkis) ir 47,20% (standartinis nuokrypis), tai nuostolio (neigiamos investicijų grąžos) tikimybė yra apie 8%, tuo tarpu, pavyzdžiui, metus investuojant sumas kiekvieną mėnesį dėl laiko diversifikacijos nuostolio tikimybė tampa mažesnė už 0,1%. Teorinių grąžų skirstinių tankių funkcijos pavaizduotos paveiksle (Pav. 1).

Pav. 1. Teorinių investavimo grąžos skirstinių, investuojant vieną kartą ir kas mėnesį, tankių funkcijos

ĮSIPAREIGOJIMŲ VERTINIMAS

Techninių atidėjinių sudarymo metodika ir prielaidos

PAF, atsižvelgdamas į visus įsipareigojimus pagal priimtus sprendimus dėl pensijų anuitetų mokėjimo, sudaro šiuos techninius atidėjinius (toliau – TA):

1. Pensijų anuitetų padengimo;
2. Numatomų išmokėjimų;
3. Vienkartinių įmokų grąžinimo.

PAF įsipareigojimai, įtraukti sudarant vieną TA, nėra įtraukiami sudarant kitą TA. TA sudaromi kiekvienai pensijų anuitetų rūšiai atskirai ir nei vienas TA negali būti neigiamas. Prognozuojant PAF veiklą svarbiausias yra Pensijų anuitetų padengimo TA, nes numatomų išmokėjimų TA yra sudaromas pensijų anuitetų išmokų dalims, kurių mokėjimo terminas jau yra suėjęs, yra aiškiai apibrėžtas ir santykinai mažas (prognozuojant PAF veiklą daroma prielaida, kad visos išmokos yra išmokamos tada, kada ir turi būti išmokėtos ir tokiu atveju numatomų išmokėjimų TA nėra sudaromas), o vienkartinių įmokų grąžinimo TA bus sudaromas tik ateityje, PAF uždirbus pakankamai investicinės grąžos, kurią bus numatyta paskirstyti anuitantams.

Pensijų anuitetų padengimo TA skirtas numatomiems pensijų anuitetų išmokėjimams, kurių mokėjimo terminas dar nėra suėjęs ir apskaičiuojamas pagal atsargų (atsižvelgiant į visus galimus pradinių prielaidų pasikeitimus, kurie gali lemti techninio atidėjinio nepakankamumą ateityje) perspektyvinį aktuarinį vertinimą, įvertinant visas būsimas prievoles, nustatytas pagal kiekvieno galiojančio sprendimo dėl pensijų anuiteto mokėjimo sąlygas. Sudarant pensijų anuitetų padengimo TA neatsižvelgiama į PAF patiriamas administravimo sąnaudas, nes jos yra dengiamos iš tam skirtų atskaitymų nuo vienkartinių pensijų anuitetų įmokų, o trūkstama dalis yra dengiama paskolomis, taip kaip numatyta PKĮ.

Pagrindinės prielaidos naudojamos Pensijų anuitetų padengimo TA apskaičiavimui:

1. Turto valdymo mokestis (0,20%) – metinis mokestis, atskaitomas nuo vidutinės valdomo turto vertės ir skirtas investavimo sąnaudoms padengti (vertybinių popierių saugojimo mokestis, sandorių sudarymo mokesčiai ir pan.). Prielaida atitinka planuojamas turto valdymo sąnaudas;
2. Standartinio, standartinio su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu ir atidėtojo (išmokų mokėjimo laikotarpiu) pensijų anuitetų palūkanų norma (1,20%) – pensijų anuiteto gavėjui garantuojama metinė grąža, skaičiuojama nuo būsimų išmokų vertės.
3. Atidėtojo pensijų anuiteto palūkanų norma išmokų atidėjimo laikotarpiu (0,20%) – pensijų anuiteto gavėjui garantuojama metinė grąža atidėjimo laikotarpiu (iki 85-ojo gimtadienio), skaičiuojama nuo būsimų išmokų vertės.
4. Mirtingumo lentelė naudojama ta pati kaip ir pensijų anuitetų dydžių apskaičiavimui.

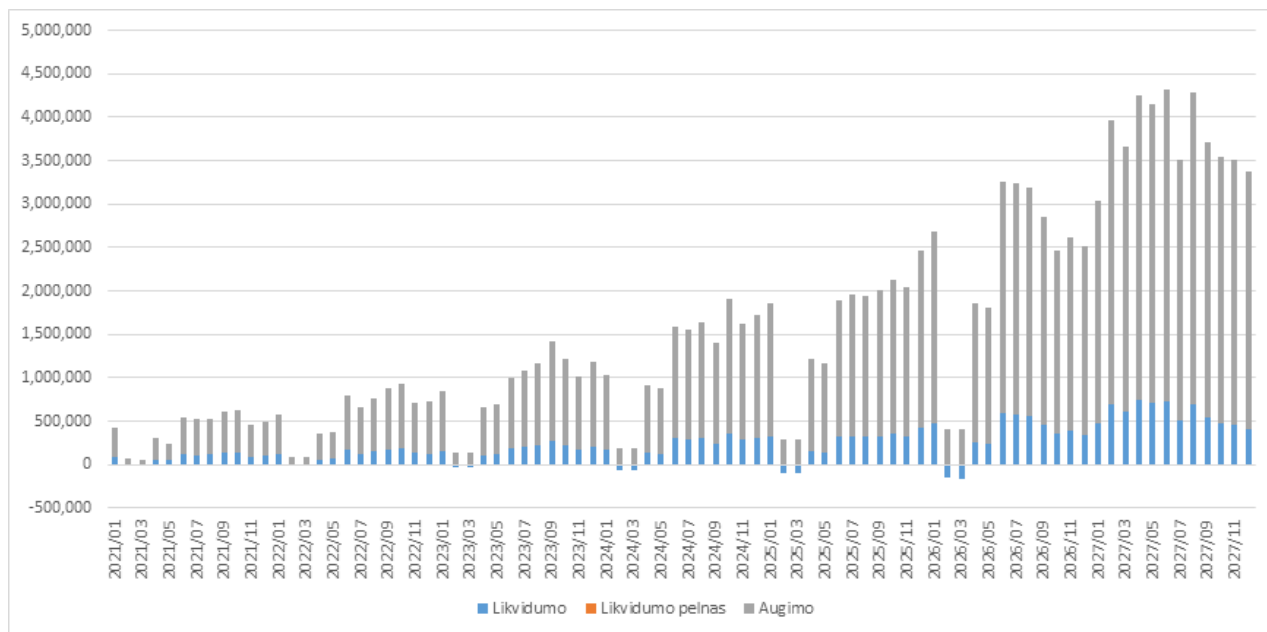
Pensijų anuitetų padengimo TA skaičiuojamas kiekvienam galiojančiam sprendimui atskirai ir dar nepriimtiems sprendimams, kuriems jau yra pateiktas prašymas pensijų kaupimo bendrovei dėl pensijų išmokos išmokėjimo. Sudarius pensijų anuitetų padengimo TA yra vertinamas jo pakankamumas lyginant jį su tikėtinų būsimų pinigų srautų pagal galiojančius sprendimus dėl pensijų anuitetų mokėjimo dabartine verte, kuri yra apskaičiuojama naudojant naujausias turimas mirtingumo (atsižvelgiant į anuitetų gavėjų lytį) ir tikėtinos investicinės grąžos prielaidas. Nustatant tikėtiną investicinę grąžą yra atsižvelgiama į turto dengiančio TA būklę bei investavimo strategiją. Jeigu įvertinama, kad pensijų anuitetų padengimo TA yra mažesnis už tikėtinų būsimų pinigų srautų pagal galiojančius sprendimus dėl pensijų anuitetų mokėjimo dabartinę vertę, pensijų anuiteto padengimo TA padidinamas suma, kuriai nepakanka pensijų anuitetų padengimo TA.

Pensijų anuitetų techninių atidėjinių padengimo turtu prognozė 7 metams

PKĮ 35⁹ straipsnis numato, kad pensijų anuitetų TA visuomet turi būti padengti turtu arba turi būti sukurtas septynerių metų padėties atkūrimo planas. Turto trūkumą pensijų anuitetų TA padengimui gali lemti dvi priežastys: turto vertės sumažėjimas arba TA vertės išaugimas.

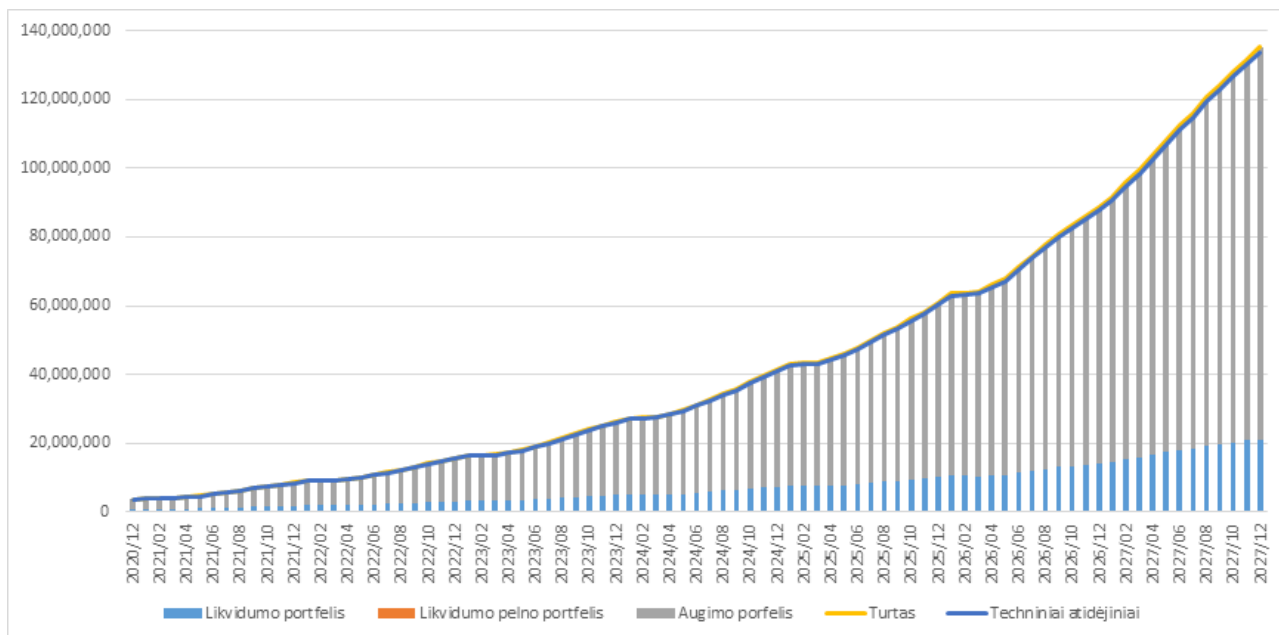
PAF turto investavimo strategija numato kaip ilguoju laikotarpiu bus pasiekta investicinė grąža reikalinga tvariai pensijų anuitetų mokėjimo veiklai užtikrinti, tačiau trumpuoju laikotarpiu gali būti PAF turto vertės svyravimai, lemiantys pensijų anuitetų TA padengimo nepakankamumą. Trumpalaikiai turto vertės svyravimai neturi įtakos PAF veiklos tvarumui, nes turto vertė svyruoja tik Augimo portfelyje, kuris prognozuojamu septynerių metų laikotarpiu sudarys 74-78% viso PAF turto ir yra skirtas ilgalaikiams investavimo tikslams pasiekti, t.y. turtas portfelyje laikomas tol, kol pasiekia išsikeltus investavimo tikslus, ir tik tuomet rezultatas yra užfiksuojamas, turtą perkeliama į kitus investicinius portfelius. Tuo tarpu kituose portfeliuose esančio turto vertė nekinta arba nuosekliai auga. Prognozuojant PAF turto vertės pokytį daroma prielaida, kad turto investicinė grąža bus lygi grąžai, įskaičiuotai į pensijų anuitetus ir tiesioginėms investicijoms valdymo ir saugojimo sąnaudoms. Toks turto vertės kitimo prognozavimo būdas neatsižvelgia į galimus trumpalaikius turto vertės svyravimus bei tikėtiną aukštesnę investicinę grąžą ilguoju laikotarpiu, tačiau yra tinkamas fondo finansinių rezultatų prognozėms vertinti, o turto vertės svyravimų įtaka pensijų anuitetų TA padengimui gali būti įvertinta, atskirai analizuojant įvairius turto vertės kitimo scenarijus.

Grafikas 6. Investicinių portfelių pinigų srautų prognozė, eurais

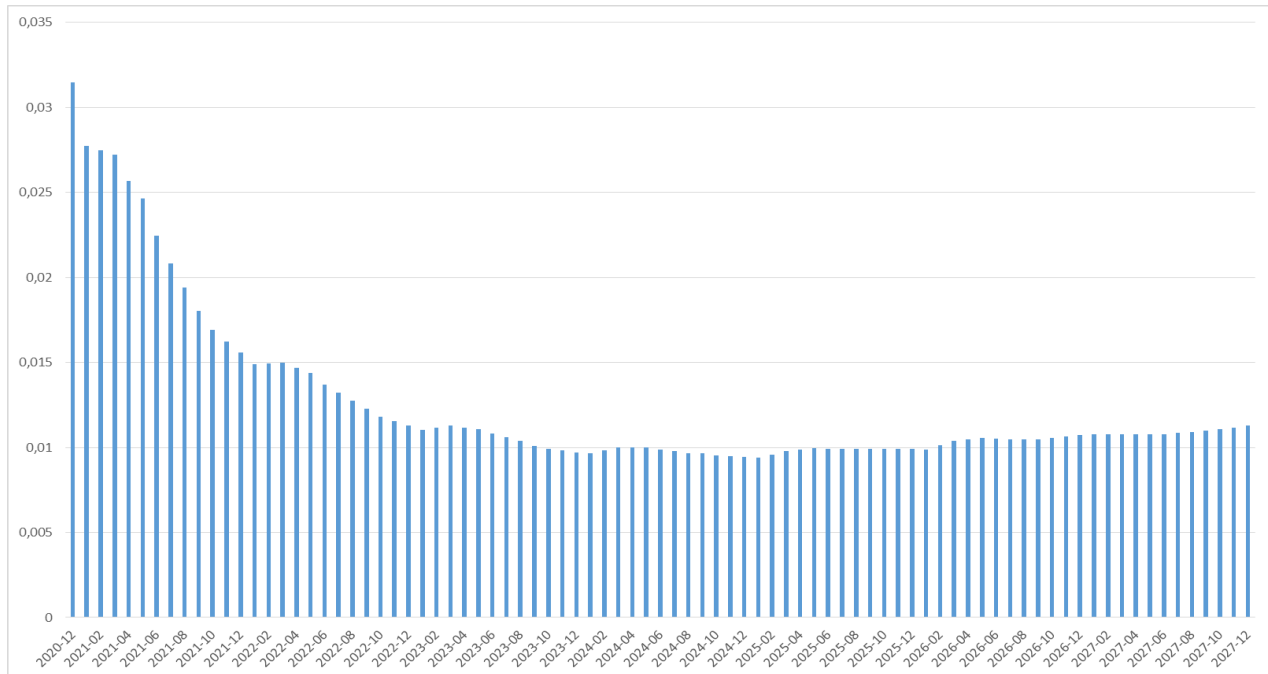
Prognozuojant PAF veiklą septynerių metų laikotarpiui nėra numatoma keisti pensijų anuitetų TA skaičiavimo prielaidų, kas lems tolygų galiojančių pensijų anuitetų TA mažėjimą, nors bendrai viso portfelio lygyje yra numatomas pensijų anuitetų TA augimas dėl priimamų naujų sprendimų skirti pensijų anuitetus.

Grafikas 7. Investicinių portfelių, turto ir techninių atidėjinių prognozė, eurai

Dėl stabiliai augančio naujai skiriamų pensijų anuitetų skaičiaus artimiausiame septynerių metų laikotarpyje prognozuojame nuoseklų PAF turto augimą. 7 grafike pavaizduoti ir TA, tačiau jie yra labai artimi PAF turtui ir grafike sunku įžiūrėti skirtumus, todėl panagrinėkime pensijų anuitetų TA padengimo turtu prognozę 8 grafike.

Grafikas 8. Pensijų anuitetų TA padengimas turtu – (Turtas minus TA) / TA, procentais

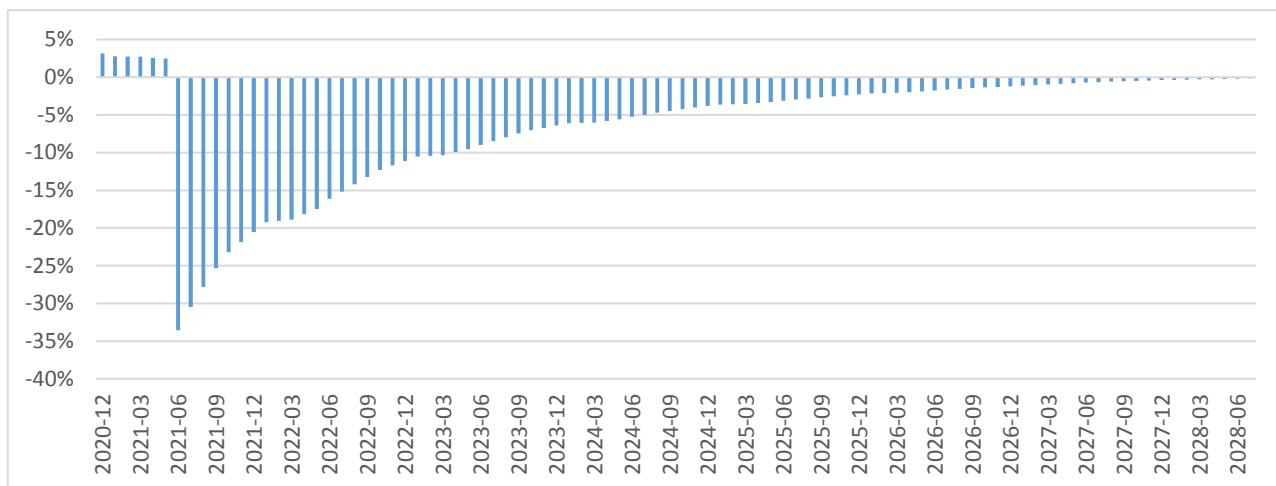

8 grafike matome, kad per visą septynerių metų laikotarpį yra prognozuojama, kad turtas viršys pensijų anuitetų TA. Stebimo laikotarpio pradžioje matome prognozuojamą didesnę turto perviršį, kuris vėliau nuosekliai mažėja. Didesnis turto perviršis pradžioje yra dėl aukštesnės buvusios turto grąžos bei didesnės naujai paskirtų anuitetų įtakos. Naujam pensijų anuitetų sprendimui sudaryti TA yra keletą procentų mažesni už gautą vienkartinę įmoką dėl mažesnės pirmosios pensijų anuitetų išmokos (pirmoji išmoka yra proporcinga likusiai mėnesio daliai po prašymo mokėti pensijų išmoką). Vėliau naujai skiriamų pensijų anuitetų įtaka

bendram turto portfeliui mažėja. Kaip jau minėta aukščiau, įvairių nukrypimų nuo skaičiavimo prielaidų įtaka pensijų anuitetų TA padengimui turtu yra nagrinėjama atskirai vertinant skirtingus scenarijus.

Tuo tarpu analizuojant turto vertės svyravimų įtaką pensijų anuitetų TA padengimui turtu reikia atsižvelgti ir į prognozuojamą PAF augimą, kuris yra reikšmingesnis už trumpalaikį turto vertės svyravimą. Šiam teiginiui pagrįsti panagrinėjame scenarijų: PAF augimo portfelio vertė 2021-06-30 sumažėja 50% dėl akcijų rinkos kritimo ir neatsistato, tačiau nuosekliai auga tokiu pačiu tempu kaip ir iki kritimo, t.y. Augimo portfelio vertė auga apie 1,20% per metus.

Grafikas 9. Turto vertės kritimo įtaka pensijų anuitetų TA padengimui turtu – $(\text{Turtas minus TA}) / \text{TA}$, procentais

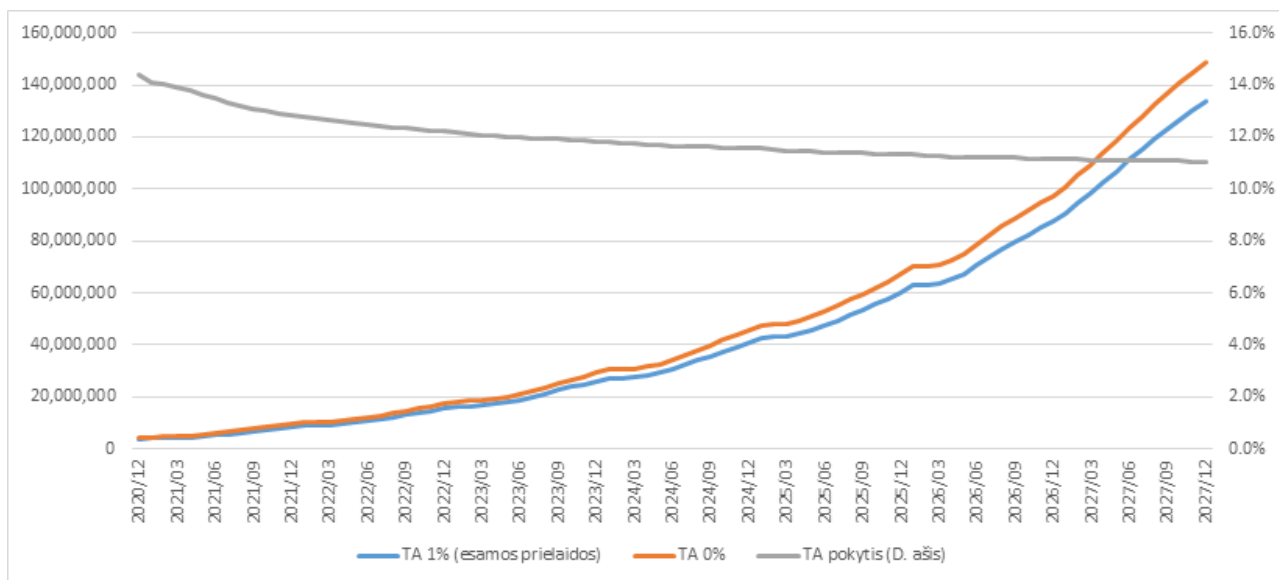
Iš 9 grafiko matome, kad net 50% turto vertės kritimo įtaka pensijų anuitetų TA padengimui turtu yra tik laikina ir per septynerius metus situacija atsistato, esant nuosaikiai Augimo portfelio investicinei grąžai. Pagrindinė priežastis tokios dinamikos yra bendras PAF turto augimo tempas. Nagrinėjamas scenarijus nėra labai tikėtinas (prielaida, kad nukritusi turto vertė neatsistato), tačiau gerai iliustruoja PAF atsparumą turto vertės svyravimui.

TECHNINIŲ ATIDĖJINIŲ NEAPIBRĖŽTUMO VERTINIMAS

Pensijų anuitetų įsipareigojimai yra gana apibrėžti, nes, kartą paskyrus pensijų anuitetą, mokamos vienodo dydžio išmokos iki anuitanto gyvenimo pabaigos be galimybės ką nors keisti ar mokėjimą nutraukti dėl kitos priežasties nei anuitanto mirtis. Iš to išplaukia, kad TA neapibrėžtumas pagrinde yra susijęs su prielaidomis, kurios yra naudojamos TA skaičiavimui: palūkanų norma (apimant ir investicijų valdymo sąnaudas) bei mirtingumas.

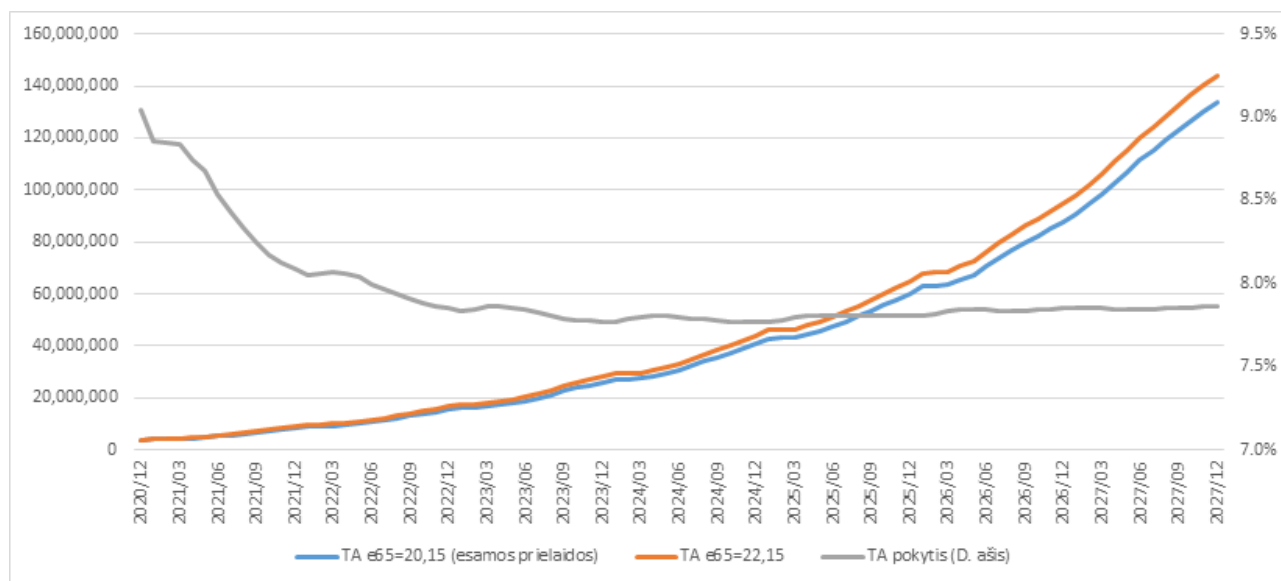
Palūkanų norma, naudojama pinigų srautų diskontavimui, negali būti aukštesnė nei įskaičiuota į pensijų anuitetus ir priklauso nuo PAF turto investavimo strategijos. Patvirtinta PAF turto investavimo strategija su aukštu patikimumo lygiu turėtų užtikrinti reikiamą investicinės grąžos lygį, todėl TA skaičiuojami su garantuotomis palūkanomis. Pensijų anuitetų TA išauga, skaičiuojant su mažesne palūkanų norma. Jeigu pinigų srautų iš viso nediskontuotume, t.y. skaičiuotume su 0% palūkanų norma, tai jie išaugtų iki 15%. Detalesnė palūkanų normos įtaka pensijų anuitetų TA dydžiams pateikta 10 grafike.

Grafikas 10. Palūkanų normos įtaka pensijų anuitetų TA

Mirtingumo prielaidos, naudojamos pensijų anuitetų TA skaičiavimui, yra nustatytos atlikus potencialių anuitantų mirtingumo analizę. Anuitantų mirtingumą nusako atskiros mirties tikimybės, apskaičiuotos skirtingiems amžiams. Atlikus naują mirtingumo analizę, bus apskaičiuotos ir naujos mirties tikimybės kiekvienam amžiui. Palyginti skirtingas mirtingumo prielaidas galima naudojant suvestinį parametą – likusią gyvenimo trukmę tam tikro amžiaus žmogui, pvz. e_{65} – 65 metų žmogaus likusi gyvenimo trukmė. Pagal šiuo metu naudojamą mirtingumo lentelę 65 metų žmogaus likusio gyvenimo trukmė yra 20,15 metų. Nors sudarant mirtingumo lentelę buvo įvertintas gyvenimo trukmės ilgėjimas, tačiau neapibrėžtumas vis tiek liko. Ilgėjant gyvenimo trukmei auga ir pensijų anuitetų TA. Jeigu 65 metų amžiaus žmogaus vidutinė gyvenimo trukmė pailgėtų 2 metais, tai įtaka pensijų anuitetų TA būtų skirtinga priklausomai nuo pensijų anuiteto rūšies ir kitų parametų, tačiau vidutiniškai viso portfelio pensijų anuitetų TA išaugtų 9%. Detalesnė gyvenimo trukmės ilgėjimo įtaka pensijų anuitetų TA dydžiams pateikta 11 grafike.

Grafikas 11. Gyvenimo trukmės ilgėjimo įtaka pensijų anuitetų TA

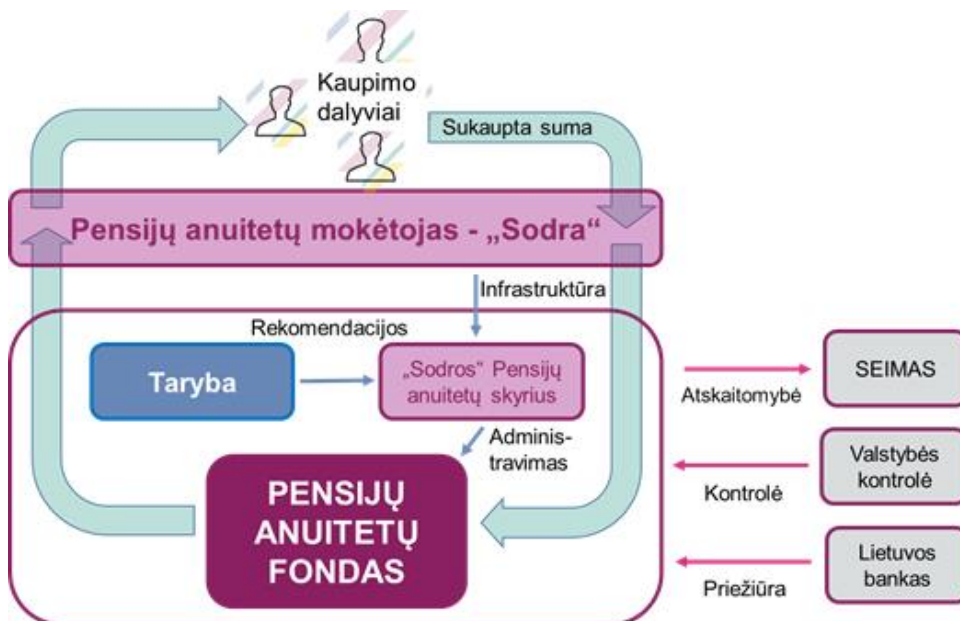

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA IR VALDYMO SISTEMA

Organizacinė struktūra

Pensijų anuitetų mokėtojas sprendimus, turinčius įtakos pensijų anuitetų mokėjimo veiklos organizavimui ir rezultatams, priima, atsižvelgdamas į Tarybos išvadas ir rekomendacijas. Pensijų anuitetų mokėjimo veiklą prižiūri Lietuvos bankas, vidaus auditą atlieka Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, o išorės auditą - Valstybės kontrolė. PAF biudžeto pagrindinių rodiklių įstatymą ir metinį ataskaitų rinkinį tvirtina Seimas. Organizacinė struktūra schematiškai pateikta 2 paveikslėlyje.

Pav. 2. Pensijų anuitetų mokėjimo veiklos organizacinė struktūra

Pensijų anuitetų skyrimą ir mokėjimą organizuoja bei Pensijų anuitetų fondą valdo VSDF valdybos Pensijų anuitetų skyrius. 2020 m. pabaigoje šiame skyriuje pilnu arba daliniu etatu dirbo 5 darbuotojai. Augant darbų apimtims, planuojama, kad iki 2027 m. pabaigos darbuotojų skaičius padvigubės, lyginant su 2021 m. (11 lentelė).

Lentelė 11. Darbuotojų skaičiaus augimas 2020-2027 metais

Pareigos (etatai)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vedėjas – vyriausiasis investavimo specialistas	1	1	1	1	1	1	1	1
Patarėjas – vyriausiasis aktuaras	1	1	1	1	1	1	1	1
Aktuarai	0,5	0,5	1	1	1	1	1	1
Mokėjimo specialistai, analitikai	0,25	0,5	1	2	2	2	3	4
Produkto priežiūros ir vystymo specialistai	-	1	1	1	1	1	1	1
Investavimo ir rizikos valdymo specialistai	0,5	1	2	2	2	2	2	2
Iš viso	3,25	5	7	8	8	8	9	10

Siekiant didinti žmoniškųjų resursų panaudojimo efektyvumą, 2021 metais, maksimaliai automatizavus pensijų anuitetų skyrimo procesą, optimizavus mokėjimo procesą, planuojama atlikti įvertinimą dėl dalies pensijų anuitetų mokėjimo veiklos perdavimo pasirinktam VSDF teritoriniam skyriui ir parengti perdavimo planą, jei būtų nuspręsta, kad tai padidins efektyvumą.

Pensijų anuitetų fondo valdymo ir administravimo sąnaudos

PAF valdymo ir administravimo sąnaudos skirstomos į tiesiogines ir netiesiogines. Tiesioginės sąnaudos – tai darbo užmokestis, įskaitant darbdavio mokamus socialinio draudimo mokesčius, kvalifikacijos kėlimo ir komandiruočių išlaidos ir Tarybos narių atlygis bei transporto išlaidų kompensavimas.

2020 m. spalio 21 d. Vyriausybė penkerių metų kadencijai patvirtino Tarybą, kurią sudaro penki ekspertai, atsakingi už aktuarinę, investavimo, rizikų, finansų ir produkto valdymo priežiūrą. Tarybos nariams yra mokamas atlygis, kuris negali viršyti vidutinio šalies darbo užmokesčio, taikomo apdraustųjų asmenų atitinkamų metų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti (toliau – VDU), dydžio. Atlygis Tarybos nariui mokamas kas mėnesį proporcingai to mėnesio posėdžių skaičiui, kuriuose jis dalyvavo. Sudarant veiklos rezultatų prognozes laikoma, kad visi Tarybos nariai dalyvaus visuose posėdžiuose, o transporto išlaidų nepatirs.

Bendrai tiesioginės išlaidos išaugs nuo beveik 300 tūkst. eurų 2021 metais iki daugiau kaip 400 tūkst. eurų 2027 metais. Šios sąnaudos sudaro didžiąją PAF valdymo ir administravimo sąnaudų dalį (75-80 proc.).

Netiesioginių sąnaudų didžioji dalis – informacinės sistemos ir programinė įranga, kuri 2020 m. buvo naudojama pensijų anuitetų skyrimui ir mokėjimui. Ateityje, atsižvelgus į pensijų anuitetų gavėjų skaičiaus ir PAF turto augimą bei galimybę dėl to efektyviau organizuoti darbą, numatoma prenumeruoti informacines sistemas ir įsigyti programinės įrangos paketus, skirtus aktuarinei (techninių atidėjinių skaičiavimui, stresinių situacijų analizei ir pan.), rizikų valdymo ir investavimo veiklai efektyvinti.

Kitos netiesioginės sąnaudos – patalpų nuomos mokesčiai ir komunaliniai mokesčiai.

Netiesioginės sąnaudos, prognozuojama, sudarys 20-25 proc. bendros PAF valdymo ir administravimo sąnaudų sumos. Planuojama, kad 2021-2027 metų laikotarpiu šios išlaidos neturėtų viršyti 102 tūkst. eurų per metus.

Lentelė 12. PAF valdymo ir administravimo sąnaudų prognozė, tūkst. eurų

Sąnaudos	2020 faktas	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
PAF valdymo ir administravimo sąnaudos	108	403	475	491	491	492	509	526
Tiesioginės	85	301	373	389	389	309	407	424
Netiesioginės	23	102	102	102	102	102	102	102

Valstybės paskolos valdymo ir administravimo sąnaudoms padengti

Pensijų kaupimo įstatymas numato, kad pensijų anuitetų mokėtojas, jei gaunamų atskaitymo nuo įmokų už įsigijamus pensijų anuitetus (toliau – Administravimo mokesčiai) įplaukų nepakanka PAF valdymo ir administravimo sąnaudoms (toliau – Sąnaudos) padengti, gali kreiptis į Finansų ministeriją dėl paskolos.

Kadangi pensijų anuitetų mokėjimo veiklos pradžioje prognozuojamos Administravimo mokesčio įplaukos yra nepakankamos Sąnaudoms padengti, 2020 m. buvo kreiptasi į Finansų ministeriją dėl paskolos. 2020 m. liepos 16 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 801 pensijų anuitetų mokėtojui suteikta iki 136 tūkst. eurų paskola iki 10 metų laikotarpiui už 0 procentų metinę palūkanų normą, numatant paskolos grąžinimo pradžią 2028 m. liepos 10 d. Per 2020 metus pasiskolinta tik 30 tūkst. eurų, nes gauta įmokų už įsigijamus pensijų anuitetus daugiau negu planuota, atitinkamai ir Administravimo mokesčio. Taip pat buvo sutaupyta darbo užmokesčio fondo lėšų, nes Pensijų anuitetų skyriuje įdarbinta mažiau specialistų ir Taryba pradėjo veiklą tik lapkričio mėnesį, o ne rugsėjo, kaip planuota. Mažesnės buvo ir netiesioginės sąnaudos, konkrečiai, programinės įrangos amortizacija.

Prognozuojama, kad Sąnaudoms padengti Administravimo mokesčio nepakaks ir papildomai skolintis reikės iki 2024 metų, o nuo 2025 metų paskolos bus pradėtos grąžinti (13 lentelė), nes Administravimo mokesčio įplaukos turėtų viršyti tų metų planuojamas Sąnaudas, ir 2027 metais pilnai grąžintos. Šiuo metu

daroma prielaida, kad paskolos bus gautos tomis pačiomis sąlygomis, kaip 2020 m. – palūkanų norma 0 proc., terminas 10 metų, grąžinimas pradedamas ne vėliau kaip aštuntais metais, galima grąžinimas anksčiau laiko.

Lentelė 13. Paskolų PAF valdymo ir administravimo sąnaudoms padengti poreikio prognozė, tūkst. eurų

	2020 faktas	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prognozuojamas poreikis paskoloms	30	270	281	194	72	-69	-291	-487
Iš viso paskolų	30	300	581	775	847	778	487	-

VEIKLOS REZULTATŲ PROGNOZĖ 2021-2027 METAMS

Vadovaujantis aukščiau išvardintomis prielaidomis ir Pensijų kaupimo įstatymo nuostatomis buvo apskaičiuota pensijų anuitetų mokėjimo veiklos rezultatų prognozė artimiausių septynerių metų laikotarpiui (14 lentelė).

Lentelė 14. Pensijų anuitetų fondo veiklos prognozė 2021-2027 metams

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Anuitantų skaičius metų pradžioje	239	611	1.149	1.946	3.093	4.641	6.753
Standartinio	52	145	280	479	766	1.153	1.681
Standartinio su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	155	378	701	1.179	1.867	2.796	4.063
Atidėtojo	32	88	168	288	460	692	1.009
Nauji anuitantai	375	547	813	1.175	1.592	2.177	3.637
Standartinio	94	137	203	294	398	544	909
Standartinio su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	225	328	488	705	955	1.306	2.182
Atidėtojo	56	82	122	176	239	327	546
Anuitantų skaičius metų pabaigoje	611	1.149	1.946	3.093	4.641	6.753	10.287
Standartinio	145	280	479	766	1.153	1.681	2.565
Standartinio su garantuojamu mokėjimo laikotarpiu	378	701	1.179	1.867	2.796	4.063	6.183
Atidėtojo	88	168	288	460	692	1.009	1.539

(visos sumos tūkstančiais eurų)

PAF turtas metų pradžioje	3.636	8.581	15.628	26.329	41.205	60.798	88.579
Pensijų anuitetų įmokos	5.318	7.745	11.898	16.769	22.438	31.991	53.167
Administravimo mokestis(2,5%)*	133	194	297	419	561	800	1.329
Pensijų anuitetų išmokos	309	640	1.138	1.860	2.874	4.290	6.603
PAF investicinės veiklos rezultatas	84	161	279	447	678	1.008	1.568
PAF investicijų valdymo išlaidos	15	25	41	61	88	128	204
PAF turtas metų pabaigoje	8.581	15.628	26.329	41.205	60.798	88.579	135.178

PAF valdymo ir administravimo sąnaudos	403	475	491	491	492	509	526
Tiesioginės	301	373	389	389	390	407	424
Netiesioginės	102	102	102	102	102	102	102
Naujos paskolos	270	281	194	72	-69	-291	-487
Paskolų likutis metų pabaigoje	300	581	775	847	778	487	0
PAF valdymo ir administravimo rezultatas	0	0	0	0	0	0	316

* Tame tarpe ir gautinas

1 priedas

Prognozuojamų ilgalaikių investicijų grąžos normų lentelė

Senatvės pensijos metai	Liko iki pensijos, metais																		
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
2020	0,00%																		
2021	0,00%	0,00%																	
2022	3,02%	0,00%	0,00%																
2023	3,02%	3,10%	0,00%	0,00%															
2024	3,02%	3,10%	3,27%	0,00%	0,00%														
2025	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	0,00%	0,00%													
2026	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	0,00%	0,00%												
2027	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	0,00%	0,00%											
2028	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	0,00%	0,00%										
2029	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	0,00%	0,00%									
2030	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	0,00%	0,00%								
2031	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	0,00%	0,00%							
2032	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	0,00%	0,00%						
2033	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	4,92%	0,00%	0,00%					
2034	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	4,92%	5,13%	0,00%	0,00%				
2035	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	4,92%	5,13%	5,33%	0,00%	0,00%			
2036	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	4,92%	5,13%	5,33%	5,54%	0,00%	0,00%		
2037	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	4,92%	5,13%	5,33%	5,54%	5,75%	0,00%	0,00%	
2038	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	4,92%	5,13%	5,33%	5,54%	5,75%	5,96%	0,00%	0,00
2039	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	4,92%	5,13%	5,33%	5,54%	5,75%	5,96%	6,08%	0,00
2040	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	4,92%	5,13%	5,33%	5,54%	5,75%	5,96%	6,08%	6,20
2041	3,02%	3,10%	3,27%	3,44%	3,61%	3,79%	3,97%	4,16%	4,34%	4,53%	4,72%	4,92%	5,13%	5,33%	5,54%	5,75%	5,96%	6,08%	6,20